

TILSYNSRAPPORT – barnehagebasert vurdering

Barnehagebasert vurdering er et ledd i Trondheim kommunes tilsyn med barnehagene. Tilsynet er hjemlet i Lov om barnehager § 8 og § 16. I følge loven skal kommunen gi veiledning og påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldende regelverk, og føre tilsyn med alle godkjente eller godkjeningspliktige virksomheter.

Barnehagebasert vurdering gjennomføres som en elektronisk undersøkelse hvert fjerde år, etterfulgt av stedlig tilsyn i ti barnehager årlig. Fra 2014 har Trondheim kommune som tilsynsmyndighet valgt å sette søkelys på *Barnehagen som språkarena*. Målet for dette tilsynet er å undersøke kvaliteten på det arbeidet som gjøres i trondheimsbarnehagene, og samtidig bidra til kvalitetsutvikling i den enkelte barnehage når det gjelder dette temaet.

Våren 2014 ble det sendt ut et spørreskjema til alle barnehagene, med tema *Barnehagen som språkarena*. Det stedlige tilsynet som nå er gjennomført, er en oppfølging av det som barnehagen svarte i denne undersøkelsen.

I Trondheim kommune er Oppvekstkontoret delegert myndigheten til å føre tilsyn med trondheimsbarnehagene. Det er utarbeidet en overordnet plan for tilsyn med trondheimsbarnehagene, se www.trondheim.kommune.no/tilsyn

Saksnummer:	14/47501
Barnehagens navn:	Huseby barnehage
Adresse:	Nordre Husebytun 2
Eier:	Trondheim kommune
Styrer/daglig leder:	Torill Husvik
Dato for varsling:	23.9.2014
Dato for tilsynet:	13.11.2014
Tilsynets art:	Stedlig tilsyn – varslet
Tilstede fra barnehagen:	Styrer: Torill Husvik Representanter for foreldre: Marit Solli Dilek Argin Sarihan Representanter for ansatte: Barbro Tangstad Marianne Nettet Liv Kristin Mjøen Monica Gravås Student fra Dmmh: Maria Angelus Biancus
Tilstede fra Trondheim kommune	Oppvekstkontoret v/Anne-Karin Baggerud Rådmannen v/Bodil Øwre-Johnsen

Tema for tilsynet

Hensikten med tilsynet er å vurdere barnehagens innhold og praksis. I tillegg til kontrollaspektet skal denne formen for tilsyn bidra til økt bevisstgjøring og fokus på kvalitetsutvikling i barnehagen. Kommunen har valgt å fokusere på temaet *“Barnehagen som språkarena”*.

I rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver beskrives språklig kompetanse som en del av det sentrale innholdet i barnehagen, og *Kommunikasjon, språk og tekst* er et av de sju fagområdene som barnehagene skal arbeide med. Rammeplanen sier at *«Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn må få et rikt og variert språkmiljø i barnehagen.»*

I Trondheim kommunes økonomiplan for 2011-2014 presenteres flere mål for kompetanseutvikling i barnehagene. Ett av målene er: *«Barnehagen er en inkluderende arena som stimulerer til god språkutvikling og språkforståelse.*

I forbindelse med spørreundersøkelsen ble barnehagens styrer oppfordret til å la ansatte delta i en prosess for å komme fram til svar som var mest mulig representative for hele barnehagen. Spørsmålene i undersøkelsen dreide seg om *planlegging og vurdering; pedagogisk tilrettelegging; personalets holdninger og kompetanse; og samarbeid med foreldre.*

Planlegging og vurdering

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at *«Hvordan fagområdene blir tilpasset det enkelte barn og gruppens interesser og det lokale samfunnet, skal avgjøres i den enkelte barnehage og nedfelles i barnehagens årsplan. Her må progresjon tydeliggjøres.»*

Pedagogisk tilrettelegging

Rammeplanen sier: *«Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser. Alle barn må få et rikt språkmiljø i barnehagen. Noen barn har sen språkutvikling eller andre språkproblemer. De må få tidlig og god hjelp.»*

Personalets holdninger og bevissthet

I rammeplanen står det at personalet må *«være seg bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst»* og *«vise forståelse for betydningen av barns morsmål»*. Det står også at de må *«tilrettelegge for opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner.*

Personalets kompetanse

I Utdanningsdirektoratets veileder «Språk i barnehagen» står det om kompetanse at *«Barnehageeieren har ansvaret for kvaliteten på tilbudet i barnehagene. I dette ligger muligheten til å velge verktøy og metoder i arbeidet med språk og ansvaret for at personalet har eller får nødvendig kunnskap og kompetanse og tid til å sikre kvaliteten.»*

Samarbeid med foreldre

Barnehageloven sier at *«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»*

Resultatet fra spørreundersøkelsen

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført våren 2014 var spørsmålene framsatt som påstander om ulike kjennetegn for kvalitet. Man skulle uttrykke graden av enighet på en skala fra 1 til 6, hvor 1 står for i liten grad og 6 for i høy grad. Det er utarbeidet en rapport som viser samlet resultat for trondheimsbarnehagene, [Barnehagen som språkarena](#). Barnehagene er oppfordret til å sammenligne sine egne svar med de resultater som presenteres i denne rapporten.

Planlegging og vurdering

I undersøkelsen ble det stilt fire spørsmål som dreide seg om fagområdet «Språk, tekst og kommunikasjon», og om hvordan barnehagen tar det ned i sin årsplan og iverksetter det i arbeidet med barna. Mange barnehager svarte at de i høy grad har det med i sin årsplan, mens de i mindre grad har beskrevet hvordan de arbeider med progresjon, selv om rammeplanen krever at dette skal tydeliggjøres. Huseby barnehage har svart 6 på «Barnehagens årsplan beskriver arbeidet med fagområdet språk og kommunikasjon og tekst, og 3 når det gjelder beskrivelse av progresjon. Altså samme tendens som flertallet.

Pedagogisk tilrettelegging

Spørsmålene innenfor dette temaet dreide seg om hvordan personalet opptre og legger til rette for å støtte opp om barns språkutvikling. Vel 80 % av barnehagene har svart 5 eller 6 på alle spørsmålene. Huseby barnehage har svart 6 på to av spørsmålene: «Personalet benytter variert litteratur, sang, rim og regler» og «Personalet gjennomfører språkstimulering/språktiltak når barn har særlig behov for det». Barnehagen har svart 5 på tre spørsmål og 4 på tre spørsmål. De vurderer seg selv som gode på noen områder, men ser at de har forbedringspotensial på andre, for eksempel når det gjelder «Personalet gir barn mulighet for å delta i språkutviklende samtaler og aktiviteter».

Personalets holdninger og bevissthet

Det ble stilt fem spørsmål som dreide seg om holdninger og forståelse for betydningen av arbeid med språk i barnehagen. Undersøkelsen viser at også dette er et område som de fleste har scoret seg høyt. 90 % har svart 4 eller høyere på alle fem spørsmål. Huseby barnehage har svart 5 på tre spørsmål og 4 på to spørsmål, altså omtrent som gjennomsnittet. Det er det eneste av temaene i undersøkelsen hvor Huseby ikke har 6 på noen av spørsmålene.

Personalets kompetanse

Det ble stilt tre spørsmål om kompetanse. Når det gjelder kompetanse om språkutvikling generelt, så har de fleste svart at de i høy grad har god kompetanse. På spørsmål om kunnskap om norsk- og andrespråkutvikling er det flere som scorer seg lavt. Utfyllende kommentarer viser også at det på dette området er det mange som ønsker kurs eller annen opplæring. Huseby barnehage har, i motsetning til mange andre, scoret seg høyt (5 eller 6) på alle tre spørsmål, også det om kunnskap om norsk- og andrespråkutvikling. De sier selv at de er gode på området og at barnehagen som språkarena er et satsningsområde for barnehagen.

I spørreundersøkelsen ble det bedt om innspill til rådmannens videre arbeid med kompetanseheving innenfor arbeidet med barnehagen som språkarena. Her har Huseby barnehage svart «*Få mer kunnskap om kartlegging av flerspråklige barns språkutvikling og hvordan vi kan hjelpe de i sin språkutvikling*».

Samarbeid med foreldre

Det ble stilt tre spørsmål om språkutvikling og språkstimulering er tema i det daglige samarbeidet og i møter. Det kom fram i undersøkelsen at de fleste barnehagene er godt fornøyd med seg selv på dette området, særlig når det gjelder samarbeid om enkeltbarn. Huseby barnehage har svart i samsvar med flertallet.

Om prosessen rundt besvarelsen

Styrer, fagleder og en pedagogisk leder samarbeidet om besvarelsen. De hadde ikke hatt mulighet til å gjennomføre en prosess med hele personalet i den perioden undersøkelsen ble gjennomført, blant annet på grunn av at barnehagen deltok i et større opplæringsprogram på samme tid.

Om forberedelsene til dialogmøtet

Alle deltakerne hadde før møtet fått samlerapporten og kopi av barnehagens besvarelse.

Gjennomføring av stedlig tilsyn

Tilsynet ble gjennomført som et dialogmøte med samtale omkring de spørsmål som ble stilt i spørreundersøkelsen. I møtet var pedagogiske ledere, fagarbeidere/assistenter og foreldre representert. Barnehagens leder var til stede som observatør. Møtet ble gjennomført på barnehagen i barnehagens åpningstid.

Ut fra barnehagens besvarelse valgte vi å sette søkelys på to områder; «Pedagogisk tilrettelegging» og «Personalets holdninger og bevissthet». Hver enkelt av deltakerne fikk fritt komme med sine betraktninger om hva de mente det var viktig å snakke om innenfor disse temaene.

Når det gjelder pedagogisk tilrettelegging ble følgende trukket fram:

- Det synges mye på forskjellige språk
- Barnehagen bruker pedagogisk språkverktøy som de selv har vært med på å utvikle
- Det nevnes at det kan være forskjeller mellom avdelingene når det gjelder hvilke metoder som benyttes i språkarbeidet
- Leser mye bøker og er flink til å tilrettelegge også for de som ikke snakker norsk
- Personalet er flinke til å visualisere og konkretisere
- Systematisk kartlegging, som følges opp på avdelinger og i språkgrupper ved behov
- Alle ansatte har nylig deltatt på kurs om musikk og språkutvikling, og fikk da bekreftet at det de selv gjør er bra, spesielt med tanke på bruk av sang og musikk i språkarbeidet

Når det gjelder personalets holdninger og bevissthet ble følgende trukket fram:

- Ansatte er bevisste på å bruke språket i alle hverdagssituasjoner og å benevne. Det er en bevisst holdning til å bruke språket aktivt og snakke om alt de ser når de f.eks. er på tur.
- Det kan se ut som ansatte kan ha ulike syn på betydningen av språkgrupper i forhold til å stimulere språket i alle hverdagssituasjoner
- Det er et bevisst valg at alle minoritetsspråklige ansatte kun snakker norsk med barna
- Ansatte er flinke til å forstå barn med annen bakgrunn enn norsk

Andre tema som ble nevnt:

Det kan være vanskelig for etnisk norske foreldre å sette seg inn i hvilken positiv betydning det språklige mangfoldet kan ha.

Konklusjon/anbefalinger

Barnehagens styrker:

- Det er et rikt språkmiljø med flere språk representert både i barnegruppen og blant de ansatte. Barnehagen er opptatt av å løfte fram de ulike språkene, spesielt gjennom bruk av sang.
- Barnehagen har lang erfaring med minoritetsspråklige barn og familier og har derfor god kompetanse på området
- Barnehagen har jobbet med språk gjennom mange år, bl.a. med utarbeidelse av språkstimuleringsverktøyet «Bedre språk».
- De ansatte er bevisste på å visualisere og konkretisere det som skjer i hverdagen.

Barnehagens utfordringer:

- Informasjon til foreldre om språk og språkutvikling i en flerkulturell barnehage
- Usikkerhet om alle ansatte har en felles forståelse for hvilke virkemidler som har effekt i barnehagens språkarbeid. Bruk av verktøy praktiseres ulikt.
- Selv om barnehagen har mye kompetanse på området, så svarte de i undersøkelsen at det er behov for mer kunnskap om kartlegging av flerspråklige barns språkutvikling

Vi anbefaler barnehagen å fortsette med språk som et satsningsområde, og gjerne utvikle videre arbeidet med fokus på sang på ulike språk, i tillegg til det å bruke språket i hverdagssituasjoner og være bevisst på betydningen av å være et godt språkforbilde.

Det bør jobbes videre med utvikling av barnehagens strategier for språkarbeid, herunder plan for progresjon for fagområdet «Språk, kommunikasjon og tekst», jfr. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Videre anbefaler vi å gi foreldrene informasjon om språkutvikling i en flerspråklig barnehage. Barnehagen kan gjerne informere foreldrene om det språkverktøyet som barnehagen har vært med på å utvikle og hvordan dette brukes.

Trondheim 19.11.2014

Anne-Karin Baggerud

Bodil Øwre-Johnsen